

Monumentnummer*: 532154

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 september 2014
Kadaster deel/nr 82835/78

Woonplaats* Nieuwegein
Gemeente* Nieuwegein
Provincie* Utrecht

Kadastrale gemeente* Jutphaas
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1990

Omschrijving**

Cluster 50.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHERSWONING als een op het Fort bij Jutphaas gelegen onderkomen voor de bewaker en beheerder van het terrein en de gebouwen. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter, Soms had een dergelijk(e) woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van sluiswachterswoning of brugwachtershuis. In de toegepaste architectuur bestaat mede hierdoor geen uniformiteit: het gebruikte bouw materiaal varieert, maar bestaat gewoonlijk uit baksteen of hout. Het aantal bouwlagen verschilt, maar de meeste exemplaren tellen een bouwlaag met kapverdieping en voorts is er soms een kelderlaag. Ook voor wat betreft de locatie van een wachterswoning bestaan geen duidelijke standaarden; sommige fortwachterswoningen liggen binnen de fortgracht, andere daarbuiten - soms zelfs op enige afstand van het fort. De fortwachterswoning op het Fort bij Jutphaas ligt centraal op de zuidelijke helft van het fortlichaam met de daknok ongeveer oost-west. De woning is een opvolger van omstreeks 1930 van een ouder exemplaar dat op ongeveer dezelfde plaats stond.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De FORTWACHERSWONING op het Fort bij Jutphaas is een eenlaags bakstenen bouwwerk op een relatief lange, rechthoekige plattegrond (ca. 15x5m) en wordt gedekt door een met gesmoorde pannen belegd zadeldak dat eindigt met eenvoudige windveren. Aan de zuidwestzijde strekt zich over de halve lengte van het bouwwerk een authentieke, vlak gedekte uitbouw uit. De van omstreeks 1930 daterende woning kent een plint die in een iets donkerder baksteen is uitgevoerd en het pand is voorzien van liggende, rechthoekige vensteropeningen met hellende bakstenen dorpels, waarin houten kozijnen, met partiele draairamen.

Waardering

De FORTWACHERSWONING op het Fort bij Jutphaas is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is aangelegd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw).

Het betreft hier een onderdeel dat een voorbeeld is van een rond 1930, als vervanging van een ouder exemplaar, op het Fort bij Jutphaas gebouwde, bakstenen woning.

* Ensemblewaarde en situationele waarden vanwege zijn ligging binnen het systeem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in het algemeen en in het bijzonder in de directe relatie tot overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het duidelijk herkenbaar is als een in een tamelijk late bouwphase van de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie toegevoegde woning.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het nog duidelijk de fysieke en functionele kenmerken vertoont die destijds tot de bouw aanleiding gaven.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie